

Sygn. akt III C 1365/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Joanna Korzeń
Protokolant:	Pomocnik biurowy Aleksander Szewczuk

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2019 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa

A. C.

przeciwko

Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej

o ochronę dóbr osobistych i zadośćuczynienie

- 1) oddała powództwo,
- 2) odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania w sprawie.

Sygn. akt IIIC 1365/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 października 2016r. wniesionym przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej A. C. domagał się zobowiązania pozwanego do przeproszenia powoda za dokonane już naruszenie dóbr osobistych, których skutków nie da się usunąć, poprzez zamieszczenie na koszt pozwanego w ciągu 7 dni od uprawomocnienia się wyroku na stronie internetowej (...) w dziale ogłoszenia i komunikaty czcionką Verdana rozmiar „small” z pojedynczą interlinią tekstu: „ Wyrażam ubolewanie, że centralny Zarząd Służby Więziennej dopuścił do naruszenia dóbr osobistych Pana A. C. poprzez umieszczenie go w jednostkach penitencjarnych nie spełniających standardów cywilizowanego państwa i za wszystkie wyrządzone Panu A. C. szkody niematerialne szczerze przepraszam”, dostępnego na stronie przez 30 dni; zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 60000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, zasądzenia kwoty 5000 zł na cel społeczny: na rzecz Fundacji (...) oraz zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, że był izolowany w Areszcie Śledczym w T., Areszcie Śledczym w K., Zakładzie Karnym w G., Zakładzie Karnym w S., Zakładzie Karnym N., Zakładzie Karnym we W. w przeludnionych celach, nie spełniających standardu 3 m.kw. powierzchni mieszkalnej na osobę. Nadto powód wskazał, że w celach utrzymywał się nieprzyjemny zapach, kącieki sanitarne nie były należycie odseparowane od powierzchni mieszkalnych, a dostęp do środków czystości był ograniczony. Lekarze ignorowali

pacjentów, stawiali niefachowe diagnozy bez odpowiedniego i rzetelnego przebadania. A. C. podniósł również, iż po opuszczeniu jednostek penitencjarnych będzie miał poważne problemy w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie, co oznacza, że funkcja resocjalizacyjna nie została zrealizowana nawet w minimalnym stopniu (pозew k. 1-6). Pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Generalny Służby Więziennej podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda dotyczących odbywania kary pozbawienia wolności przed październikiem 2013r. tj. w Areszcie Śledczym w T., Areszcie Śledczym w K., Zakładzie Karnym Nr 1 we W., Areszcie Śledczym w G. i Zakładzie Karnym Nr(...) w S.. W odniesieniu do roszczeń powoda związanych z odbywaniem kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w N. w nieprzedawnionym okresie pozwany wskazał, że A. C. nie był zakwaterowany w warunkach przeludnienia i miał zapewnione godne warunki odbywania kary pozbawienia wolności (odpowiedz na pozew k. 39 - 54).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 27 kwietnia 2008r. do 17 kwietnia 2014r. A. C. odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w T. (27 kwietnia 2008r. do 10 września 2008r, 5 listopada 2008r. do 22 grudnia 2008r.), Areszcie Śledczym w K. (10 września 2008r. do 5 listopada 2008r.) Areszcie Śledczym w G. (22 grudnia 2008r. do 17 listopada 2009r.), Zakładzie Karnym w S. (17 listopada 2009r do 20 stycznia 2012r.), Zakładzie Karnym w N. (20 stycznia 2012r. – 3 lipca 2012r. 27 września 2012r. do 17 kwietnia 2014r. i Zakładzie Karnym Nr (...) we W. 3 lipca 2012r. do 27 września 2012r.)

W Zakładzie Karnym w N. w okresie od 27 września 2012r. do 17 kwietnia 2014. A. C. osadzony był w Oddziale(...) w celach mieszkalnych nr (...). W każdej z nich zapewniona była powierzchnia 3 m² na jednego osadzonego. W powyższym okresie w Zakładzie Karnym w N. nie panowało przeludnienie, w związku z czym nie było podstaw do wydawania decyzji o umieszczeniu powoda w celi mieszkalnej w której powierzchnia przypadająca na 1 skazanego wynosiłaby poniżej 3 m². Cele wyposażone były w niezbędny sprzęt kwaterunkowy i sanitarny, kąćki sanitarne wydzielone były od reszty celi ścianką o konstrukcji stalowej wypełnionej płytą wiórową o wysokości ok. 2 m z prześwitem 30 cm od podłogi. Wejście do kąćka sanitarnego miało szerokość 70 cm i było wykonane z nieprzezroczystego materiału. Kąćek sanitarny wyposażony był w odrębną od celi mieszkalnej wentylację. Urządzenia sanitarne podłączone były do sieci bieżącej ciepłej i zimnej wody oraz kanalizacji. Osadzony miał zapewniony stały dostęp do zimnej wody, ograniczony do 3 razy po 1,5 godziny dostęp do ciepłej wody oraz możliwość co najmniej 1 kąpieli w tygodniu w ogólnodostępnej łaźni. Powód otrzymywał środki higieny osobistej oraz środki niezbędne do utrzymania czystości w celi. Oświetlenie w celach mieszkalnych składało się z oprawy sufitowej świetlówkowej (świetlówka 2 x 36W) co zapewniało odpowiednie warunki oświetleniowe celi. Okna w celach, zgodnie z wymogami ochronnymi, zabezpieczone były kratami i siatką stalową, nie posiadały blend). W Zakładzie Karnym w N. opiekę medyczną osadzonym zapewniało w ramach Ambulatorium z Izby Chorych. Gabinety ambulatoryjne znajdujące się na oddziałach mieszkalnych wyposażone były w podstawowy sprzęt medyczny. Osadzeni mieli prawo do codziennego kontaktu z pracownikiem służby zdrowia, a do lekarza przyjmowani byli na podstawie książki zapisów. W razie potrzeby, na podstawie skierowania od lekarza, korzystali ze świadczeń specjalistycznych w ramach więziennej służby zdrowia lub poza więziennymi placówkami służby zdrowia. A. C. korzystał z porad Ambulatorium, a także wykonano mu specjalistyczne badanie w postaci gastrokopii (dowód: zeznania A. M. k. 108 – 109, R. P. k. 131, zeznań powoda k. 188 – 190, informacja o pobytach i orzeczeniach k. 50 – 51, protokół nr (...) z okresowej kontroli przewodów kominowych).

Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom powoda w zakresie osadzenia go w Zakładzie Karnym w N. w przeludnionych celach, nie zapewnienia właściwego oświetlenia celi mieszkalnej oraz braku odpowiedniej opieki medycznej, ponieważ w tym zakresie były sprzeczne z zeznaniami świadków A. M. oraz R. P., a także dowodami z dokumentów.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka K. U., bowiem powód nie wskazał adresu świadka, co uniemożliwiło wezwanie go przed sąd i odebranie zeznań.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry na okoliczność wpływu osadzenia w przeludnionych celach, warunków higieniczno – sanitarnych w okresie osadzenia powoda na jego stan zdrowia psychicznego, bowiem w świetle ustalonego stanu faktycznego dowód ten zmierzał do przedłużenia postępowania.

Poza tym powód nie przedstawił jakiegokolwiek dowodu, który potwierdzałby, że po opuszczeniu Zakładu Karnego w N. miał problemy ze zdrowiem psychicznym, czy też cierpiał na zaburzenia adaptacyjne.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Pozwany, w odniesieniu do roszczeń powoda o odszkodowanie i zadośćuczynienie w związku z warunkami osadzenia panującymi w jednostkach penitencjarnych, tj. Areszcie Śledczym w T., Areszcie Śledczym w K., Zakładzie Karnym w G., Zakładzie Karnym w S., Zakładzie Karnym N., Zakładzie Karnym we W. podniósł zarzut przedawnienia za okres przed datą 13 października 2013 r. – który w ocenie Sądu Okręgowego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, zaś zgodnie z treścią art. 120 § 1 zd. pierwsze k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia w którym roszczenie stało się wymagalne. W myśl § 2 cytowanego przepisu bieg przedawnienia roszczeń o zaniechanie rozpoczyna się od dnia, w którym ten, przeciwko komu roszczenie przysługuje, nie zastosował się do treści roszczenia. Termin przedawnienia roszczenia nierozzerwalnie związany jest z ustaleniem daty wymagalności tego roszczenia, natomiast zadośćuczynienie należne jest za wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, których doznał powód – te, które doznał w przeszłości, aktualne i te, które będzie odczuwał do końca życia.

W przedmiotowej sprawie powód powołał się na krzywdę, jakiej doznał w trakcie pobytu w wymienionych powyżej jednostkach penitencjarnych, tak więc wymagalność roszczenia formułowała się w kolejnych dniach pobytu we wskazanych jednostkach. Mając na uwadze okoliczność, że przedmiotowy pozew został złożony w dniu 19 października 2016 r. roszczenia powoda uległy przedawnieniu za okres do dnia 19 października 2013 r.

Dodatkowo wskazać należy, że sąd nie dopatrył się sprzeczności podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia z zasadami współżycia społecznego, nic bowiem nie stało na przeszkodzie aby powód zgłosił roszczenie związane z warunkami osadzenia oraz wynikającym z nich – w jego ocenie – odczuwalnym dyskomfortem w przewidzianym do tego terminie, nadto należy mieć na uwadze, iż w warunkach osadzenia powód musiał mieć świadomość pokrzywdzenia, zdając sobie na bieżąco sprawę z tego jakie niedogodności odczuwał i kto je powodował. Nie bez znaczenia jest także fakt, że powód w toku niniejszego postępowania nawet nie próbował wykazać przyczyn dla których z żądaniem zadośćuczynienia i odszkodowania z tytułu warunków osadzenia wystąpił dopiero w październiku 2016 r.

Wobec uwzględnienia zarzutu przedawnienia rozważania sądu należało ograniczyć do warunków odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda w okresie trzech lat przed dniem wniesienia pozwu, tj. w czasie odbywania kary w Zakładzie Karnym w N. od 19 października 2013r.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zapewnienie przez państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawa, znajdujących wyraz w normach prawa międzynarodowego. Wynika to wprost z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1996 r. oraz z art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950 r. stanowiących, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny, z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lutego 2007 r. wyraził pogląd, że odbywanie kary pozbawienia wolności w przeludnionych celach, z nieoddzielną toaletą i węzłem sanitarnym, przy braku zapewnienia wszystkim osadzonym osobnego miejsca do spania może stanowić przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności osób pozbawionych wolności (V CSK431/06). Sąd Najwyższy w przywołanym orzeczeniu wskazał, że takich warunków nie można uznać za uzasadniony i normalny element kary pozbawienia wolności, co wynika także z art. 110 kkw w którym ustawodawca zawarł wymogi dotyczące warunków bytowych w celach mieszkalnych i wskazał, że powierzchnia przypadająca

na skazanego nie może być mniejsza niż 3m², a cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania i odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza oraz odpowiednią temperaturę i oświetlenia.

Jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego w Zakładzie Karnym w N. w okresie odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda nie panowało przeludnienie, natomiast warunki panujące w celach mieszkalnych Zakładu Karnego w N. nie były takie aby naruszały prawo powoda do intymności, które – jak zeznał – zostało naruszone poprzez nieodpowiednie wydzielenie kąteków sanitarnych od pozostałej części celi. Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego kąciki sanitarne usytuowane w celach wydzielone były trwałymi ścianami, ponadto dodatkowo wyposażono je w nieprzezroczystą zasłonę z tworzywa sztucznego – co zdaniem sądu jest wystarczające dla zapewnienia osadzonemu odpowiedniej intymności. Przyjętej formy oddzielenia toalety od reszty celi mieszkalnej nie należy przyjmować jako przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności osób pozbawionych wolności, jest ona raczej wynikiem zderzenia zapisów prawa z realiami panującymi w jednostkach penitencjarnych. Także brak stałego dostępu do ciepłej bieżącej wody, czy też możliwość kąpieli jedynie raz w tygodniu w łaźni ogólnej nie może być rozpatrywane w aspekcie niegodziwości czy niehumanitarności, skoro powód w celi miał zapewniony nieograniczony dostęp do wody zimnej z możliwością jej podgrzania.

W tym miejscu podkreślić należy, iż odbywanie kary pozbawienia wolności już z samej istoty wiąże się z pewnymi dolegliwościami, jak choćby ograniczenie ilości kąpieli, czy zabezpieczenie okien stalową siatką i kratami. Zabezpieczenia takie, nie wpływały jednak w ocenie Sądu, na możliwość swobodnej cyrkulacji powietrza. Odnosząc się do zarzutu ignorowania przez więzienną służbę zdrowia złego stanu zdrowia powoda, stawiania niefachowej diagnozy bez rzetelnego przebadania osadzonego wskazać należy, że A. C. nawet nie podjął próby wykazania konkretnego przypadku, w którym lekarz zignorował stan jego zdrowia czy też postawił błędną diagnozę. Zgodnie z art. 6 kc oraz 232 kpc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Jak wskazał SN w wyroku z dnia 26 września 2000r. sygn. IIICKN 17/00 na stronie powodowej spoczywa ciężar instruowania procesu m.in. przez dostarczenie sądowi materiału dowodowego, na podstawie którego mógłby on przekonać się o prawdziwości faktów uzasadniających żądanie, czyli na wykazaniu słuszności żądania. Na marginesie należy zauważyć, jak przyznał zresztą sam powód, że wykonano mu gastroskopię, a co za tym idzie, nie można przyjąć, że skargi powoda związane z utrzymującym się bólem brzucha zostały zignorowane.

Mając na uwadze powyższe Sad orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 kpc mając na uwadze przede wszystkim względy natury podmiotowej związane z sytuacją życiową i finansową powoda, które zadecydowały o wcześniejszym zwolnieniu go od kosztów sądowych w całości oraz subiektywne przekonanie powoda o izolowaniu go w warunkach naruszających dobra osobiste.